

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
КАЛМИЯ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

КАРАР

«27» декабрь 2021 ел

Калмия авылы

№27

«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Калмия авыл жирлеге жирләрән куллану һәм саклау» муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Калмия авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклауны гәмәлгә ашыру максатында, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Калмия авыл жирлеге Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Калмия авыл жирлеге жирләрән куллану һәм саклау» муниципаль программасын расларга (кушымта бирелә).
2. Әлегә карарны Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында (pravo.tatarstan.ru) һәм Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районының рәсми сайтында (tukay.tatarstan.ru) урнаштырырга.
3. Әлегә карар рәсми басылып чыккан көннән үз көченә керә.
4. Әлегә карар үтәлешен контрольдә тотуны үз җаваплылыгымда калдырам.

Башкарма комитет
житәкчесе

Р.Ә.Гарипов

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Калмия авыл җирлегенә Башкарма комитетының 2021 елның 27 декабрдәгә 27 номерлы карарына кушылта

**«2021-2023 елларга
Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы
Калмия авыл җирлегенә җирләрен куллану һәм саклау»
муниципаль программасы**

«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Калмия авыл җирлегенә җирләрен куллану һәм саклау» муниципаль программасы паспорты

Программаны эшләү өчен нигез	РФ Җир кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон
Заказчы	Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Калмия авыл җирлегенә Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүче	Калмия авыл җирлегенә Башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Калмия авыл җирлегенә җирләрен саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану чараларын гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Калмия авыл җирлегенә җирләрен саклау мәсьәләләрен хәл итү
Программаны тормышка ашыру вакыты	2021 - 2023 еллар
Көтелгән нәтиҗәләр	Җирләрен саклау һәм рациональ файдалану өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру, бозылган җирләрен торгызу, халыкның экологик куркынычсызлыгын һәм аның тормыш сыйфатын күтәрү
Программаны тормышка ашыруны контрольдә тоту	Калмия авыл җирлегенә Башкарма комитеты
Программаны тормышка ашыру механизмы	Җирләрен саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча хужаларның һәм кулланучыларның эшчәнлеген координацияләү Калмия авыл җирлегенә Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла. Программага төзәтмәләр кирәк булганда кертелә
Финанслау чыганагы	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты һәм оешма чаралары хисабына башкарыла

1. Муниципаль программаны тормышка ашыруның тиешле өлкәсендә ағымдагы торышы характеристикасы һәм төп проблемалар

Җир – әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аны куллану башка табигать объектлары: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм башка җир асты байлыклары белән бәйлә. Җирне кулланудан һәм саклаудан тыш башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел. Җиргә карата хужасызлык кичекмәстән яки якин килчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, җирнең өскә катламы - туфрак җимерелүгә, аның химик һәм радиоактив пычрануына гына китереп калмыйча, бөтен табигать комплексының экологик начараюына китерәчәк.

«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Калмия авыл җирлегенә җирләрен куллану һәм саклау» муниципаль программасы җирләрдән файдалану һәм саклауның икътисадны ныгыту мөнфегатьләрендә җир ресурсларыннан нәтиҗәле һәм рациональ файдалану һәм алар белән идарә итү буенча дәүләт сәясәтен тормышка ашыруны тәмин итүче уңай шартларын булдыруга юнәлтелгән.

Җир фондының зур күләмнән төрле максатларда куллану барлык әйләнә-тирә мохит экосистемасы звеноларының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер бурычлар йөкли. Табигатьтә барысы да үзара бәйләнгән. Шуңа күрә бер звеноның дәрәҗәсез бозу, урман булсынмы ул, хайваннар дөньясы, җир булсынмы, экосистеманың дисбалансына һәм бөтенлеген бозуга китерә.

Җирне рациональ файдаланмау, аңа карата куллануч һәм хуҗасыз мөнәсәбәт ул башкара торган функцияләр бозылуга, табигый үзлекләренә кимүгә китерә.

Җирләрен саклау җирдән рациональ файдалану булганда гына нәтиҗәле булырга мөмкин.

Яна-Бүлек авыл җирлегенә тотрыклы социаль-иқтисади үсеш һәм аның халкының экологик яктан имин яшәү проблемалары хәзерге этапта җирләрен саклау һәм файдалану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл җирлеген дәрәҗәсез җирләрен саклау һәм куллану буенча җирле проблемаларны мөстәкыйль хәл итәргә мөмкин, өстәвенә, хәзер яшәүче кешеләр генә түгел, киләчәк буын мөнфегатьләрендә тулы, комплекслы һәм уйлап эш итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Калмия авыл җирлеген территориясендә төрле рәхсәт ителгән файдаланудагы җир кишәрлекләре бар.

Авыл хуҗалыгы җирләренә караган авыл хуҗалыгы билгеләнешендә җирләр аеруча кыйммәتكә ия.

Җирлек территориясендә кәтүлекләр культура-техник торышы буенча нигездә чиста. Кәтүлекләр шәхси ярдәмчә хуҗалыклар тарафыннан файдаланыла.

Барлык кәтүлек азыгын кулланучыларны исәпкә алып та, табигый кәтүлекләргә зур зыян килми. Җирлекнең барлык кәтүлекләрендә дә диярлек яшел үлән артыгы белән җитә.

Җирләренәң экологик торышы уртача яхшы, әмма стихияле рәхсәт ителмәгән чүпләкләр әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаны тормышка ашыруның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткелләре, сроклары һәм этаплары

Җирлек территориясендә җирләрдән файдалану һәм саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнең төп принциплары булып түбәндәгеләр тора: Калмия авыл җирлеген Башкарма комитеты эшчәнлегенәң законлылыгы һәм ачыклыгы, хисап бирүе һәм контрольдә булуы, нәтиҗәлеге.

Муниципаль программаның максаты булып җирләрен һәм туфракны пычратуны, ярлыландыруны, деградияләүне, бозуны, юк итүне һәм җирләргә һәм туфракка башка тискәре йогынтыны булдырмау һәм ликвидацияләү, шулай ук җирләрен рациональ файдалануны, шул исәптән авыл хуҗалыгы билгеләнешендә җирләрдә туфракның уңдырышлылыгын торгызу һәм җирләрен яхшырту өчен тәмин итү тора.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәгеләр бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- куллану эшчәнлеген оптимальләштерү;
- җирләрдән рациональ файдалануны һәм саклауны оештыруның нәтиҗәлеге арттыру;
- яшел үсентеләрен саклау һәм торгызу;
- җирләрен инвентаризацияләү.

Җирләрен инвентаризацияләү җирләрен деградияләү, пычрату, чүпләү, бозуны, хуҗалык эшчәнлегенәң башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, кулланылмаган, рациональ кулланылмаган яки максатчан билгеләнеше буенча кулланылмаган һәм рәхсәт

ителгән файдалану төре буенча кулланылмаган жир кишәрлекләрен, жирләрнең башка характеристикаларын ачыклау максатыннан башкарыла.

Әлеге программаны тормышка ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга; әйләнешкә яңа жир кишәрлекләрен кертүгә; авыл жирлегенең инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга, нәтижәдә икътисадны үстерүгә, жирләрне нәтижәле файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә тәэмин ителәчәк:

- 1) торак пунктларны төзекләндерү;
- 2) жирләрнең сыйфат характеристикаларын яхшырту;
- 3) жирлөрдән нәтижәле файдалану.

Программаны тормышка ашыру срогы – 2021-2023 еллар.

3. Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Калмия авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклау һәм алардан файдалануның нәтижәлеләген арттыру чаралары планлаштырылган.

N	Чаралар исеме	Финанслау чыганагын күрсәтеп финанслау (мең сум)	Башкаручы	Үтәү вакыты	Жаваплы зат
1.	Чокырларның өске катламын ныгыту	Оешмаларның, шәхси затларның, жирдән файдаланучыларның үз акчалары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житекчеләре, шәхси затлар
2.	Гомумтаралган файдалы казылма карьерларына инвентаризация үткөрү. Күрсәтелгән карьерларны конкрет оешмаларга беркетү. Аларны рекультивацияләү проектларын эшләү.	-	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	2021-2023	Башкарма комитет житекчесе
3.	Карьерларны рекультивацияләү	Оешмаларның, шәхси затларның, жирдән файдаланучыларның үз акчалары	Карьерларны кулланучылар	Даими	Оешма житекчеләре, шәхси затлар
4.	Шәхси буаларны, башка гидротехник су объектларын ачыклау һәм әлеге корылмаларны конкрет милекчеләр тарафыннан тикшерү	-	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	2021-2023	Башкарма комитет житекчесе
5.	Жирдән файдалану, линия корылмалары объектлары, юл чөлтәре, чикләнгән	-	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	2021-2023	Башкарма комитет житекчесе

	файдалану жирлөре, сыйфат күрсөткөчлөре белән жирлөрнең бердәм банкын формалаштыру һәм алып бару				
6.	Калмия авыл жирлегенең торак пунктлары территорияләрен тәзекләндерү һәм яшәлләндерү		Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житекчесе
7.	Авыл хужалыгы жирләрен агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре үсүдән саклау буенча чаралар үткөрү һәм зарарлы организмнардан саклау	Жирдән файдаланучыларның үз акчалары	Жирлөрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житекчеләре, шәхси затлар
8.	Деградациягә, пычратуга, чүплөнүгә, хужалык эшчәнлегенең башка тискәре (зарарлы) йогынтысына дучар ителгән жирлөрне яхшырту һәм торгызуны тәзмин итү	Жирдән файдаланучыларның үз акчалары	Жирлөрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житекчеләре, шәхси затлар